

BUDA - PESTA

18 Septemvre st. v.

30 Septemvre st. n.

Va esi duminée'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 38.

ANULU XIII.

1877.

Pretiuulu pe unu anu 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl. ; pe $\frac{1}{4}$ de

anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

EPISTOLE LITERARE.

A trei'a epistola.

Puté-ne-vomu dá óre parerea despre poesi'a de resboiu, când Românií abiá au inceputu lupt'a? La ántâi'a vedere s'ar paré curiosu, în fondu inse este fórte firescu.

Poesi'a de resboiu este foculu ce s'aréta naierilor pe mare în ajunulu furtunei, si elu este cu atátu mai víu, s'aréta cu atátu mai desu, cu cátu mai infricosiata are sè fia furtun'a. Cam acésta relatiune este între poesiá si resboiu.

Spiritele se aprindu, ânimele se înfierbin-ta, infricosiata dar dulce placerea resbunárii de vechi insulte, de apesári, de nedreptatiri si despoiári, sperantiele de realisarea unor innalte aspiratiuni : tóte se aréta cu fačia ridietóre, si cá niste zine ce cu dulcile lor cântece te atragu si te afunda totu mai multu printre valurile mării ce geme sub suflarea furtunei în apropiare.

Tóta acésta ferbere nime n'o încérca mai víu cá blândii fii ai muselor. Dreptu-aceea singuri ei, si numai sub impressiunea acestor sublime momente potu sè resfrânga în cântecele lor, cá într'o oglinda, totu ce se agita si ferbe în sufletulu unei natiuni. Ei singuri potu sè esprime ceea ce toti simtiescu, sè lumine si sè reflecte cá prin prisma ceea ce toti in-

trevedu, inse numai în niste încondeieri întu-necóse.

D'aici ne putemu esplicá nemarginit'a putere ce o esercéza unele poesié de resboiu a supra spiritelor. Ele aprindu si pe cei mai blândi, punu arm'a în mân'a mosnegilor si facu pe osteni sè deie orbesce fačia cu mórtea.

Cântece d'acésta natura nascu cu deosebire numai în ajunulu resboiului. Resboiulu inceputu, poetii iau o stare contemplativa, cautându în câmpulu de sânge pe aceia cari se ilustra mai multu, spre a-si instruná mai tardiu lir'a pentru cântece eroice.

Dreptu-aceea eu consideru inchiatu ciclulu cântecelor de resboiu în acésta lupta nationala. Totu ce s'ar mai nasce d'acestu genu în decursulu acestei lupte, vor fi numai flori de tómná fara fructe.

Poetii nostri, marturisescu, m'au adusu si d'asta-data în cea mai mare perplesitate. Lucruri mari n'am asteptatu, cauzele le voiu desfasiurá în o alta epistola, dar totusi am asteptatu mai multu decátu ce-am vediutu.

Imagina-ti, amiculu meu, cá audi de-o lupta mare, lupta de giganti ce are sè se încinga în curêndu; audi, cá interesele, aspiratiunile, d'a caror implinire se tractara, sânt

asemenea cu mórtea si viéti'a, te duci si astep-ti pe câmpulu de lupta sè vedi cum vinu ar-matele si cum începu a se framéntá un'a pe alt'a. Când colo, într'unu târdiu vedi esindu in zarea câmpului ici-colo niste puncte negre, mereu se apropia, si ce vedi? ici unu osténu schiopu, altulu din colea ciungu d'o mâna, unulu colo câtu unu Statu-palma, altulu din-colo câtu o pluta, dar încârligatu de slabu, unulu calare pe unu nou Rocinante, altulu pe unu sioimu de calu fara frêu, unulu cu lance fara manunchiu, altulu cu pusca fara o-tiele . . .

Spune-mi ce simtieminte ti-aru petrunde ânim'a la acésta minunata vedere, inaintea acestor curiose aretári? Acésta imagine ne-o infaçisiéza d'asta-data scumpii nostri poeti. Dar sè nu se supere pe mine, càci pe aci sîm si eu!

Nu ne strica sè ne marturisimu pecatele unii altora, si déca ni le vor audi si altii, din lumea profana, nu face nimica. Las' sè mai scia si ei, cà nu totu ce sbóra sè mânca!

Vai de omulu care se învechiesce în rele, si amaru de poetulu care se crede *infalibilu*. Elu ajunge la *contrarulu* poesiei, cá si pap'a la *adversarii* crestinismului! Am ajunsu amêndoi!

Au esitu multe poesii de resboiu, dar puçine merita sè vorbimu de ele. Din aceste voiu aretá si ce a successu în câtu-va si ce s'a nefericitu.

Sè începemu cu cântecele de resboiu!

Din pies'a „Armatelor Române“ de N. T. Orasianu, lunga de 16 strofe, nu potu alege nici chiar o strofa, despre care sè potu dice, cà inspiratiunea s'a întrunitu cu o tehnica fer-ricita.

Ér voi, juni astadi, ce 'n pepturi
Aveti ânimi românesci,
Aperati a tierii drepturi,
Cá în timpii stramosiesci.
Dati o patria frumósa
La urmasii vfiitori,
Libera si maestósa,
Cá unu dulce raiu cu flori,

Idei'a, de si intru nimica nóua, mai scurtu, mai energicu esprimata si fara *rai*u si *flori*, ar fi pututu sè atinga ânim'a. Totu asemene si :

Vedeti voi? in asta tíera
Nu-i unu *degetu de paméntu*,
Ce n'a fostu odinióra
Stropitu de unu sânge sântu.
Nu-i o mâna de *tierina*
P'aste plaiuri românesci,
Fara pulbere *strabuna*
De oseminte *parintesci*!

Accea-si ideia în optu versuri!

Atât'a e totu ce asiu puté dice, cà atinge *nitielu* la poesia. Restulu este prosa rea, idei comune, fara nici o însufletire, si esprimate cu tóta platitudinea, d. e.

N'audi glasuri din morminte,
Mândre, pine de orgoliu? (tautologia si inca ceva!)
Umbre mari, umbre pré sfinte (cá sè iésa rim'a!)
Esu în albulu lor *lîntiolu*. (dto † stachia!)

C. D. A. in „Armatei Române“ crede, cà este poesia când scrié :

Ce! adi când facemu parte din choru europeanu,
Adi, când Areopagulu Europei, suveranu,
A nóstre sacre drepturi Elu a sanctionatu,
Si când independinti'a tierii amu proclamatu,
Vom suferi noi óre sè fimu batjocuriti,
Tratati cá niste vite in fine umiliti?

Unu tocitu articolu de fondu în versuri schilongite si în limba sarbedita!

Sune trimitiele tóte,
Si canónele turbate
Verse lava destructóre
In hordhiele barbare! (Teribilu!)

Al. A. Macedonschi începe „Od'a dedicata armatei române“ cu :

Resbelulu crâncenu de locu nu-mi place . . .

Cu tóte aceste s'o punemu între cântecele de resboiu, càci totusi în fine, dupa 10 strofe de câte 8 versuri, dice :

In susu dar fruntea. Si voi, navala!
Renviati astadi stravechi'a fala! . . .
Pentru 'nturnarea *cca triumfala*,
Gata v'as:épta totu ce-i românu!
Sè *tune tunulu!* . . . bomb'a sè sbóre!
Porti de cctate josu sè dobóre!
Balcanu 'n flacari sè-lu infasióre!
Sè-si plece capulu turculu pagânu! . . .

„Inturnarea“ este o espressiune nefericita, càci a *inturná* însémna mai multu . . . dar nu potu spune.

Dar pentru ce a mai neliniscitu Mus'a si pentru unele cá aceste :

Se *scolu* Romanii? . . . cine-i *acusa*? . . . (conjugatiunea?)

Fi-vei tu óre *tinera* Musa? . . . (dar fara viná 'ncóci!
O *causa* sacra ei au dreptu scusa.

Poesiile cu „*causa*“ sînt fórte *causative*!

Gemu Bucurescii de cai, de care,
De tunuri, d'arme, — *lunga grintiare*!

Quid non *poetarum* pectora cogis, o! *rimae* sa-cra fames!

Urmatórea strofa are ceva „vina 'ncóci!“

Cadeti orasie trufasie 'n care
S'ascundu despotii fara 'ndurare,
Anime róse de desfrânare! . . .

Cadeti palate, cadeti giamii!
 Sânge si flacari, macelu, urgia:
 In Europa nu vremu Turcia!
 A trecutu timpii cei de sclavia (gramatic'a?)
 Soldati, Românii sânt mîi de mîi!

Déca cele 88 de versuri le restringea la
 — 30, déca mai deschidea nitielu gramatic'a,
 tielegu cea românesca, déca le piliá si poleiá
 sè nu „grintieze“, si déca intindea cordele
 ai bine cá sè nu „dranganésca“, atunci i pu-
 am o nota „prielnica“ — vorbindu dupa
 onvorbirile — chineze.“

M. C. Maciulescu nu face pretensiuni de
 etu, cu tóte aceste în „Marsiulu Românilor
 la Vede“ aflâmu unele strofe bine inspirate
 bine-turnate. Éta-le :

Ascultati, cornulu resuna,
 Fîii tiér'a îsi aduna,
 In picioére, roşiori!
 Cazi pe Dunarea cea lata
 Cete dese se aréta
 De pagâni nevalitori.

A uitatu Hamid sultanulu
 Si de pasi'a Caraimanulu,
 Si de marele Sinanu;
 Si 'n trufi'a lui turcesca,
 Crede lesne sè smerésca
 Pe copîii lui Traianu.

Dunarea dar sè rosiésca,
 P'alu ei luciú sè plutésca
 Numai trupuri de pagânu;
 Sè-si aduca ér a minte
 D'ale vóstre lunge flinte
 Si de gróza de Românu!

Priviti stégulu liberarii,
 Redicatu pe drumulu tierii,
 Stranepoti de mari eroi;
 La elu ochiulu dragu tintesce
 Totu Românulu ce vorbesce
 Strainatu de lînga noi!

Acestu stégu când se redica,
 Lacremi calde din ochi pica,
 Si betránii 'ntinerescu;
 Muresiulu spunatu mugesce,
 Pindulu tainicu se gelesce,
 Ér Carpatii se clatesce!

Aceste cinci strofe, si în adeverata inspi-
 tiune, si în idei si în limba si în fericit'a
 îngere a aspiratiunilor, în fine si în tehnica,
 mpenescu mai multu decâtu diece volume
 al' de „sirte-margarite pe lungi fire încâlcite“
 cele mai susu.

Urezu locotenentului M. C. Manciulescu
 aiba totu atâtu successu si în manuirea spa-
 i, cá sè-lu tîna minte si turcii.

In fine unu óre-cine a mai publicatu ur-
 matórea apostrofa la *Spada* :

Esi afara, sari din téca
 Vechia spad'a mea,
 Si nici tresnetu sè te 'ntréca
 Când te-oiu svénturá!

Tóta lumea se s'uimésca,
 Sórele sè stea,
 Când prin órd'a pagânesca
 Eu vârteju voiu dá.

Susu si-ti spél' a ta rugina
 In sânge pagânu,
 Destulu statu-ai la hodina
 Si fara stapânu!

Audi! mosii din morminte
 Striga s'aretâmu,
 Cà-i tînemu inca în minte
 Si sè-i resbunâmu!

Dati voinici fara de mila,
 Dati si dati de totu;
 Nici de iadu sè n'aveti sila
 Luati Dunarea 'n notu!

Dati Români fara de sama
 In câti ne urescu,
 Si de vécuri robi ne chiama
 Si ne schinginescu!

Sè scapâmu mosi'a care
 Ne-a datu mosiu-Traianu
 Si sè 'ntindemu hora mare
 Din . . . (d'alta-data.)

Dati voinici fara de mila,
 Dati si dati de totu,
 Nici de iadu sè n'aveti sila,
 Luati Dunarea 'n notu!

Atâtu e totu ce am pututu alege din cân-
 tecele de resboiu. Pe cari i voiu fi trecutu cu
 vederea séu pentru cà nu i voiu fi vediutu,
 séu pentru cà pré mi s'au parutu din aceia,
 despre cari s'ar puté aplicá dis' a Virgiliana :
 „Nos numerus sumus, fruges consummere na-
 ti!“ — sè nu se supere! Cei d'ântâi sè ne faca
 a-i audi, ceialalti sè se innaltie cá sè-i ve-
 demu!

Cei cari au scrisu resunete ori ode de res-
 boiu, vor binevoí a ne permite sè-i cumpenimu
 în epistol'a urmatóre.

Ar. Densusianu.

D e m i n é t i ' a.

Ce dulce privelesce! Pe culmea unui munte
 Suride Aurora, avéndu pe a sa frunte
 O splendida cununa de radie purpurii;

Strigoi, naluci de nópte, zarindu cerésc'a-i făcia :
Fugu tóte, si 'mpreuna cu-a noptii négra cétia —
S'ascundu de ea prin pesceri hidóse si pusthíi.

Ér vesel'a natura din somnu-i linu trezita
Admira in tacere frumsetia-i stralucita,
Ce farmeca privirea cu dulcile-i zimbiri ;
Nimica nu conturba prin munti si pe campia
Tacerea mormentală, decâtu o ciocarlia,
Ce-si vérsa 'n dulce cântecu ardiénde-le-i simtiri.

Dar éta, cà din sinulu Aurorei lucitóre
Se 'naltia cu iubire zimbindu frumosulu sóre,
A ceriului podóba, alu lumei scumpu tesauru :
Precum adesu — in dile si 'n seri de maiu senine —
Diu sinulu unei dalbe si fragede virgine
Se 'naltia-unu doru ferbinte, unu dulce visu de
auru . . .

Paduri, campíi, valcele, la dulcea lui privire
Suridu cu veselía si ardu in fericire,
Cá dóue ânimi june aprinse de amoru ;
Din léganulu de rosa micutii fluturi sbóra
Scaldându-se 'n lumina prin verdea dumbravióra,
Ce víu acum resuna de-a paserilor coru.

Tieranulu ér cucernicu facéndu o sânta cruce,
Din patu cu doru se scóla, voiosu la câmpu se duce
Si luncile se umplu de veseli muncitori ;
In doru natura arde sioptindu voióse siópte,
Si unde mai 'nainte plângea cernit'a nópte :
Acum o nóua viétia suride p'intre flori . . .

O nópte 'ntunecósa si plina de furtune
Domnitu-a si in giuru-ti, iubit'a mea natiune,
P'a carui sinu de jale multi secolu ai dormitu ;
Dar diorile in fine pe ceriu-ti se ivira :
„Descépta-te Române!“ sunà maréti'a lira
A bardului prin câmpulu de radie auritu.

Cu spaima-atunci din somnu-ti saritu-ai in picióre ;
Ma vai ! cà desfratirea si órb'a nepasare
Acusi te trase éراس in patu-i blastematu ;
E susu acum pe bolta a libertátii sóre :
Tu siedi culcatu la glía in trista nemiscare
Privindu numai la alti cum lucra neincetatu . . .

O ! fic'a Romei vechie ! o, jahníc'a mea ginte !
Doresci sè 'noti pe marea vietii mai 'nainte,
Séu vrei sè te 'nghitiésca talarulu inspumatu ?
Doresci s'ajungi la culmea maririi luminata :
Séu vrei sè mori cu dile in valea 'ntunecata
In care-atátia secolu plangéndu ai vegetatu ? . . .

Unirea, sirguintia, fratiésca conlucrare :
Aceste impreuna facu sântulu drumu pe care
Pornindu, acusi sosí-vei 'alu gloriei palatu ! . . .
Ér viétia fara lucru cu zimbetulu ei dulce :
Sè sefi cà e unu demonu, ce-acusi va sè te-arunce
In iadulu nimicirii grozavu, întunecatu ! . . .

O ! scóla dar, Române, din patulu amortirii,
Càci patulu e móрте, e léganulu peririi,
Destulu atátia secolu cá mortu ai statu întinsu !

La lucru adi, la lucru, cu bratie încordate !
Séu nu vedi ce de holde in câmpu ai nelucrate ?
Séu ori ce doru mai nobilu din sinulu teu e
stinsu ? . . .

Cându ai puteri de-a merge p'a gloriei carare :
Au nu-ti este rusíne sè stai cu nepasare
In glodulu nimicirii amaru, dejositoru ?
Cându sórtea ti-a datu aripi sè sbori la nemurire,
Cându insusi ceriulu sacru voescce-a ta marire :
Tu singuru, o, Române ! sè ffi nepasatoru ? . . .

O ! cându peri-va óre a noptii négra cétia
Si iérn'a nepasării din ânim'a-ti de ghiacia ?
Cându, cându va arde 'n sinu-ti unu 'naltu si sa-
cru doru ?

Càci : doru, insufletíre, vointia si unire :
Aceste ti-lipsescu numai, s'ajungi le nemurire,
Sè ffi din stea palita : unu sóre lucitoru ! . . .

Petru Dulfu.

Cursu elementaru de istori'a literatu- rei române.

(Urmare.)

12. *Mironu Costinu* *) fiulu lui Alesandru Costinu, nascutu — precum se pare — la Baru in Ucraini'a pe la 1628. Pe la 1640 se aflá invetiându la scóla. Dupa terminarea studiilor reintorcéndu-se in patria a purtatu mai multe functiuni publice sub domnii Vasile Lupulu, Georgiu Stefanu (1653 — 1658), apoi se retrase in viétia a privata, in restimpu de 14 ani, pâna la anulu 1672 sub Domnulu Petru Stefanu, când intrà éراس in serviciulu statului, servindu sub toti Domnii pâna in lun'a lui Decemvre 1692, când fu decapitatu la Romanu din ordinulu Domnului Constantinu Cantemiru voda, inocentu si fara de nici o judecata si fu inmormentatu in cript'a familiei sale din Barbosi.

Mironu Costinu erá póte primulu latinistu alu secolului seu, patriotu infocatu, carele vediéndu cu durere cum se impilá si storcéá tiér'a prin dàri necumpetate, adese-ori strigá catra Domnulu Cantemiru la mésa : „Mai desu cu paharele, Mari'a ta, si mai raru cu orénduelile (de dare), cà-i vré sè-ti dai Mari'a ta sama odata si nu-i puté.“ Elu apucá pén'a si infruntà ocarele si basnele lui Eustratie logofetulu, a lui Simeonu Dascalulu si Misailu Calugarulu, scrítori contimporani, cari

*) Despre Mironu Costinu cont. : „Notitia biografica a chronicarilor Moldovei“ in „Letopisetiele tierii Moldovei“ tom. I. Iasi 1852. Cipariu : „Analecte Literarie“, Iustinu Popfiu „Poesii si Prosa“ si „O caletori'a prin secolii istorici“ de G. Baronzi.

Inmormântarea lui Thiers in Paris.

denegriseră originea româna. Se spăria a începe ostentivă această după atâtea veacuri de la descălecatul d'ântâiu, de la Traianu imperatorul Romei, a lasă érași nescrisu, cu mari ocară infundatu poporulu românu de la o sama de scriitori — dice — că este ânimei durere, si elu a scrisu asiă precum s'a si intemplat, gată a-si dá sama despre cele ce a scrisu. É caracteristicu, că precum Hurulu, Urechia, asiă si Mironu Costinu si alții după ei, accentuăza cu totu a dinsulu in operile lor descendentii'a noastră latina. Pare că aru fi simțitu, că va vini timpul, când nu va fi vr'unu adeveru istoricu atacatu cu mai multa amaratiune decâtu chiar acest'a. Atunci nepotii sè se pòta provocá la consciintia parintilor cari le-au premersu : „Cauta-te dara acum cetitoriule, esclama Mironu Costinu mândru de originea sa, si privesce de unde esti, lapedându de la tine celelalte basne, câte au insemnatu unii de tine. Nu numai numele acest'a (adeca vlachulatinu), ci si dintr'alte te vei cunoșce, obiceiurile, firea si graiulu pâna astadi aréta că esti dreptu voloch, adeca italianu si romleanu.“

Scrierile lui M. Costinu sînt urmatórele : a) „Cartea pentru descălecatulu d'ântâiu alu Moldovei“ in șapte capete, de la ântâiu'a colonizare a Daciei pâna la fondarea Principatelor ; b) „Chroniculu tierii Moldovei“, in XX capete, încependu de unde a incetatu Urechia, séu de la Domni'a lui Aronu pâna la Stefanitia, cuprindîndu unu periodu de LXVIII ani, adeca de la 1594—1662 ; c) „Despre poporulu Moldovei si alu tierii Românesci“ ; d) „Viéti'a lunei“, poema tiparita la finea poemei dramatice a domnului Hasdeu intitulata : „Rosvanu si Vidra“ Bucuresci 1809 ; e) „Despre versificatiunea româna“, tractatu inca netiparitu ; f) „Epigramu catra contemporanulu seu Dositeiu Mitropolitulu“, tractatu asemenea netiparitu. „Versu despre originea si descălecareá Românilor“, tiparita in „Psaltirea“ verificata de Dositeiu f. 265, reproducu in „Analetele literarie ale dlui Cipariu, p. 250 in nota.

13. *Nicolau Carnulu* supra numitu si *Milescu* de la numele comunei Milesci, ce o posedeá in districtulu Vaslui in Moldov'a. Nascutu pe la anulu 1630, Milescu erá unu barbatu fórté instruitu si literatu pentru epoch'a in care traia, cunosceá mai multe limbe, intre altele : latin'a, grec'a antica, grec'a moderna, slavon'a, turc'a, german'a si româna. Inse sub domni'a lui Stefanitia domnulu Moldovei (1660—1662) se întemplá, că invetiatiulu Mol-

doveanu Milescu din intrigile unoru reu-voitori fu silitu a-si parasí patri'a natala si se duse in Rusi'a, pe care a servit'o si folositu multu, realisându pentru ea mari si multe misiuni importante. Elu a fostu ambasadorulu tiarului Alexei Michailoviciu in Chin'a si prin acest'a intemeia si regulá comerciulu Rusiei cu acea tíera. Elu a fostu invetiatiulu si educatoriulu lui Petru celu Mare, sucesorulu lui Alexei Michailoviciu. In timpul petrecerii sale in Chin'a compuse elu opulu fórté importantu pentru Români, intitulatu : „Itinerariu, scrisu de spatarulu N. Milescu, in anulu 1781 de la zidirea lunei, când din ordinulu tiarului Alexei Michailoviciu a fostu tramisu la imperiulu Chinei.“ Cine nu simte că acest'a lucrare este o gloria pentru noi si că avemu datoría a ni procurá si publicá scrierea esita din pén'a si meritulu unui Românu la 1675. Nimene dintre Români n'a sciutu de acest'a scriere pâna acum. O alt'a scriere a lui Milescu este „Chronic'a pe scurtu a Românilor“, publicatu in „Chronicile României“, ale dlui M. Cogalniceanu, ed. II.

N. Milescu murí in domni'a a dóu'a a lui Michailu Racovitia in Moldov'a (1707—1709). Imperatulu Rusiei Petru celu Mare ilu inmorméntá cu ceremonie, ce numai se potu face unui barbatu de statu si ilu regretá multu timpu.

14. *Vasile Lupulu Domnulu Moldovei* (1632—1654), care după marturi'a lui Macariu patriarchulu Antiochiei, a fostu celu mai invetiatu dintre toti demnii de pe timpul seu. Acestu domnu a latitu scól'a infintiata de Alesandru celu bunu la 1401, mutându-o din Sucév'a la Iasi sub nume de „academia Vasiliana.“ Institutulu Vasilianu esista si astadi la Iasi in manastirea Trei-Ierarchilor. Pe lânga acest'a scóla, Vasile Lupulu a mai infintiatu dóue scoli de teologia pe lânga episcopii, alte dóue scoli pentru limb'a româna si slavona pe lânga mitropoli'a din Iasi. Meritululu lui Vasile Lupulu inse nu se termina numai cu atât'a. Elu a infintiatu si tipografii române, a reintrodusu limb'a româna in biserica, ne-a datu codicele de legi române sub titlulu : „Carte românesca de invetiatura de la Pravilele imperatesci si de alte judecie“, cu dis'a si tóta cheltuiél'a a lui Vasile voivodulu si Domnulu Tierii Moldovei, din multe scripturi talmacita din limb'a elenésca in limb'a românesca de Eustratie biv-vel logofetu, in tipariulu domnescu in manastirea Trei-Svetitele in Iasi de la Christosu 1646.“ Editiunea acestei carti de-

venindu in timpulu nostru fórte rara, dlu G. I. Sion scóse in 1875 o a dóu'a editiune la Imprimeri'a Adrianu din Botosiani.

(Va urmá.)

George Popescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmá.e.)

— Fara 'ndoiéla a observatu cá ilu urmezi?
— Elu n'a observatu nimica.
— Asiá dara te-ai oboșitu?
— Nici odata! Asiu fi mersu dupa elu pâna la capetulu lumei . . . Inse ar fi mai bine sè povestescu dlui marquis lucrurile de-a menuntulu.

— Povestesece si intra dreptu la tînta, càci precum vedi, eu stau pe carbuni aprinsi.

Lazaru povestì pe scurtu întemplarea pe care noi o cunoșcem deja, si gentilomulu mai de multe ori batù din picioru cu o infricosiata espressiune a mâniei.

— Prostu, dobitocu, spiritu marginitu, descreeratu! — esclamá ea dupa ce se incheià povestirea, — trebuiá sè-lu opresci irdata ce purtarea lui aretà apriatu, cá me va tradá.

— Eh! la draci! acést'a mi-am dîșu si repetitu si eu, blastemandu-me; inse erá târdiu. Acelu deabolu de calu a perdutu totu; reulu erá ireparabilu . . .

— Dóra, — murmurà Saint-Maixent.

— Dlu marquis vede dóra vr'unu mijlocu de a-mi corege gresiéla? — întrebà Lazaru iute.

Fara d'a respunde la acésta întrebare, gentilomulu întrebà:

— Revinitu-a Lactance asta nópte in castelu?

— Da. Rogu pe dlu marquis sè me créda, cá l'am pânditu cu ingrigire!

— Cátu timpu a duratu absinti'a lui?

— O óra si jumetate.

— Asiá dara copilulu nu e departe . . . dar unde? Cercàrile prin giuru aru puté ratecí . . . apoi aru fi si compromitetóre; mai bine va fi sè me adresediu catra insu-si Lactance.

— Inse, dle marquis, elu va refusá a-ti respunde.

Pe buzele lui Saint-Maixent se ivi unu surisus selbaticu.

— Ah! tu credi, cá elu va refusá.

— Acést'a imi pare unu ce siguru.

— E bine, vomu vedé.

Dupa o tacere scurta, marquisulu reluà:

— Vei intocmì lucrurile asiá, cá sè poti vorbi cu acestu ticalosu mâne deminetia intre patru ochi.

— Va fi usioru.

— I vei díce, cá trebue sè vorbescu cu elu, si cá precisu la optu óre ilu voiu asteptá in pavilonulu, a carui cheia mi-a dat'o.

— Voiu face acést'a; inse voi-va elu sè vina? — hasardá cu frica Lazaru.

— Pentru ce ar refusá?

— Déca va presupune, cá dlu marquis banuesce ceva, elu se va ferí.

— Si cum ar puté elu sè aiba asemene supunere? Nu mi-ai disu tu, hotiomanu duplu, cá dinsulu nici in gându n'a avutu asta-nópte de urmarirea ta?

— Oh! incátu pentru ast'a, eu respundu.

— Asiá dara va viní; acuma éta ce vei avé de facutu: vei conduce la siepte óre si jumetate trei cai cu siele si frêne la capetulu parcului, si i vei ascunde intr'unu desisiu in apropiarea pavilonului.

— Voiu face si me voiu furisiá, cá ómenii din grajdu sè nu bage de séma nimica. Voiu imbetá pe Mathias si pe Lorain, de la grajdulu celu micu. Inainte de siese óre rachíulu i va adormí pe paie, si voru horcaí cá nisce fericiti, in locu de a se ocupá de caii lor.

— Ide'a e buna.

— Si apoi, dle marquis?

— Apoi vei viní sè me intelnesci la pavilon, unde eu voiu fi deja si unde îți voiu spune ce vei avé de facutu. Nu mai am trebuintia de tine, te poti culcá.

Lazaru grabì sè profite de permissiune, si esì, murmurându intre dinti:

— M'ai pacalitu, dle intendantu; dar ceriulu e dreptu, si — la draci! — acusi voiu fi resbunatu!

XXI.

In pavilon.

Diu'a care urmá dramei de nópte, pe care cetitorii nostrii o cunosc, tóta trecù in o linisce adâncu.

Dómn'a Rahon, liniscita in corpu, déca nu in spiritu, nu mai incetá d'a durmí.

Annibal incepù a se mirá, cá durerile, atátu de mari in ajunu, nu se rennoiau, si manifestá mirarea sa móșiei. Dar sciinti'a medicala in epoc'a aceea nu s'a despartitu inca de niste prejudetie bizare si superstitioșe, de cari astadi ar ride din tóta ânim'a, dar pe cari in secolulu alu siepte-spre-diecele nici nu incercu a le combate.

Simiona respunse, cá *inriurirea lunci nóue s'a opusu fara 'ndiela la nascere, si cá pentru acést'a trebue sè se felicite, càci indata-ce lun'a va devini plina, si nascerea va fi mai usióra.* *)

Acésta afirmatiune parù neresturnabila pentru gentilomulu.

Simiona adause, cá o tinera burgesa din clientele sale i-a oferitu in decursu de dóue dile totu aceste semne inaintemergatóre ale unei nasceri apropiate, si totusi ea n'a nascutu decátu peste siese septemâni.

Dómn'a Chavigny la rëndulu ei adause, cá si dins'a a audítu mai multe casuri de aceste, si citá chiar mai multe esemple.

Annibal, assignuratu mai de totu, se hotari sè astepte cu rabdare.

Lazaru, — demineti'a, — pândì momentulu sè se afe singuru cu intendantulu, si-i împartesì comisiunea stapânului seu.

— Șpune domnului marquis, cá voiu avé onórea a me supune ordinelor sale, — respunse Lactance. Precisu la optu óre voiu bate incetu de dóue séu de trei ori la usi'a pavilonului, cá sè facù cunoscuta presinti'a mea.

Lazaru se rentórse si Lactance se simtì cuprinsu de o nelinisce ce nu se pote descrie, si se întrebà:

— Ce va sè dica acésta intelnire intr'unu locu atátu de departatu? Nu cumva marquisulu voiesce

*) Istoricu si tectstualu.

sè-mi puna o cursa? Pe unu Dumnedieu, dinsulu e capabilu de asiá ceva! Cine scie déca elu nu voiesce sè-mi rapésca, cu tari'a, angagementulu de 50 mii livre, ce mi-a subscrisu in nóptea trecuta?! Asiu face unu lucru cu minte, de cumva m'asiu ferí sè me ducu in pavilon la ór'a decisa. Da, da, nu me voiu duce.

Peste unu minutu, petrecutu in meditatiuni nóue, elu continuà:

— Ar fi usioru sè nu me ducu; dar prin nemergerea mea asiu prevestí, cà mi-i frica, — asiu marturisí cà vreu sè me retragu, si asiu face astfelu din dlu Saint-Maixent unu dusmanu neimpacatu. Acésta ar puté sè devina fórte periculosu. Nimica numi probéza, cà marquisulu are sè-mi spuna niste lucruri importante . . . elu a alesu pavilonulu cà unu locu fórte siguru, ascunsu de netrebutori si de curiosi. In loculu seu, si eu asiu fi facutu asiá. Deci voiu merge; dar, pentru mai mare siguritate, voiu fi precautu.

In adeveru Lactance grabi a se îngriji de precautiuni, va sè dica impaturà obligatiunea marquisului in o cuverta grósa, pe care o sigilá, si o predete cu îngrigire Marinettei, rugându-o sè nu se despartiesca de ea nici macaru pe unu minutu si s'o deie érași lui.

Marinetta i promise.

Orologiulu din turnulu castelului batea tocmai optu óre, cându intendantulu precisu pâna la estemitate, batù de trei ori incetu la usi'a pavilonului.

Lazaru i deschise usi'a.

Servitorulu ilu intimpinà cu o fatia de bunu auguru, si ilu întroduse în asiá numitululu budoaru, unde Saint-Maixent asteptá deja.

Acelu budoaru, pe care l'amu descrisu, oferíá unu aspectu atâtu de placutu, in câtu neliniscirile lui Lactance disparura indata ce trecù pragulu.

Unu focu mare ardea pe vétra, si candelabrele caminului erau inzestrate cu optu lumini aprinse.

Persónele de pe tapiseri'a vechia flamânda pareau tóte fórte vesele. Lucurile viue ale focului aruncau schintei pe smaltiulu vaselor, si figur'a lui Saint-Maixent înfatisiá espressionea cea mai assiguratóre.

Lactance fach dupa datina cu lung'a si mladiós'a sa spinare unu ânghiu de patru-dieci si cinci grade, si murmurà:

— Speru cà n'am facutu gresiél'a in voluntara, cà dlu marquis sè me astepte?

— Fii siguru, nene Lactance, — respunse Saint-Maixent, — cà ai vinitu mai de graba si nu mai tardiu. Siguru de asta, ocupa locu si sè vorbimul!

— Ce felu! dlu marquis îmi face onórea . . .

— Sè te invitu a siedé? pré bine! Esti nitielu a casa aice, fiindu cà acestu pavilonu a devinitu casuti'a galanta a dtale. Siedi in fotelulu acest'a, pe care ti-lu atinge mân'a . . . Si acuma, — continuà gentilomulu, — te rogu, dà-mi sema de insarcinarea delicata ce ti-am concrediuti eri sér'a.

— Am esecutatu religiosu ordinile dlui marquis.

— Din punctu in punctu? far' a schimbá nimita din ele?

(Va urmá.)

Inmormântarea lui Thiers in Paris.

— Vedi ilustratiunea de pe pag. 449. —

Natiunea francesa a îmbracatu doliu. Unulu din fiii ei cei mai devotati, Thiers a muritu. Cu natiunea-sora gelimu si noi; durerile si suferintiele ei sânt si ale nóstre. Este dar dator'i'a nóstra sè jertfimú câte-va sire memoriei si acestui barbatu.

Adolfu Ludovicu Thiers fu nascutu la 16 aprile 1797 in Marseille, unde parintele seu a fostu industriasiu. A studiatu drepturile in Aix, si se asiediá cà advocatu totu acolo. Dar findu cà acésta cariera nu-i conviniá, incepu sè faca studii de istoria, politica si de economía nationala. In 1820 se duse la Paris sè-si valoreze talentulu pe terenulu diaristicu. Aice fach cunoscinti'a barbatilor de frunte din opozitiune, si la 1824 devini unulu din redactorii diarului „Constitutionnel.“ Totu in acelu timpu scrise marea sa opera, istori'a revolutiunii francese, care i-a facutu bunu renume cà istoriografu. De aci incolo a figuratu in tóte miscamintele opozitionale ale diaristiceii.

In 1830 orasiulu Aix ilu alese deputatu la camera, primulu seu debutu n'a reesitu, elu înse n'a desperatu. In 1832 fu numitu ministru de interne, apoi de lucrári publice si comerciu; éra in 1834 ministru de esterne, in fine la 1836 ministru presiedinte. Atunce inse se retrase, càci regele n'a aprobatu unu actu alu lui. Thiers ocupà locu in fruntea opozitiunii.

In 1840 érași ajunsu ministru presiedinte, înse de asta-data nici trei luni nu ocupà acelu postu, càci vediëndu, cà incedar se lupta, dimissionà. Intrà atunci in opozitiune, si in timpulu seu liberu scrise „istori'a consulatului si a imperiului“; elu vëndù acésta opera mare cu 500,000 de franci.

Dupa lovitur'a de statu din 2 dec. 1852, cà adversarulu lui Napoleonu, fu inchisu si esilatu câtu-va timpu. Rentorsu apoi in patri'a sa, se ocupà mai alesu de lucrári istorice.

Activitatea din timpulu din urma a lui Thiers este înca in viu'a memoria a cetitorilor nostri. Toti scimu caletori'a lui pe la tóte cursile Europei pe timpulu invasiunii prussesci în Franci'a, alegerea sa de deputatu in optu-spre-diece cercuri, mai apoi si alegerea sa de presiedinte alu republicei, in care calitate functionà pâna in 16 maiu 1873.

A face biografi'a lui Thiers este a scrie istori'a Franciei in cei de pe urma cinci-dieci de ani. Noi amu schitiatu numai principalele momente din vieti'a lui.

Numai câte-va cuvinte vomu mai adauge. Precum se vede si din aceste schitie, Thiers la începutulu carierei sale a fostu monarchistu, dar apoi catra finea aceleia a devinitu celu mai caldurosu sustitoru alu republicei. Éta — a disu Grevy la mormântulu lui Thiers — gert'fa cea mai mare ce acestu barbatu a pututu s'aduca patriei sale.

Portretulu lui Thiers s'a publicatu deja in fói'a nóstra, înca în 1871 nr. 8, de aceea nu-lu mai reproducemu si de asta-data. Publicàmú înse o ilustratiune, care înfatisiéza inmormântarea acestui mare barbatu de statu. Acésta pune in vederea cetitorilor nostri cortegiulu funebralu tocmai în momintele când acelu trecù pe la maretulu arcu de triumfu. Despre inmormântarea in sa-si amu datu deja unu raportu scurtu in unulu din nrile trecute.

S A L O N U :

Calindarul septemanei.

Dumin.	18	50	E. 18 d. R. n. s. cruce.
Luni	19	1	ss. mm. Trofim, Savetiu.
Marti	20	2	s. m. m. Eustatiu, s. p. Ipatiu.
Mercuri	21	3	s. ap. Codrat, pr. Iona.
Joi	22	4	s. st. m. Foca, s. m. Isaac.
Vineri	23	5	conc. pr. Ioan, s. m. Antonis.
Samb.	24	6	s. m. m. Tecla, c. p. Copriu.

CRONIC'A RESBOIULUI.

In ambulanti'a dinaintea Plevnei. *)

— Septembrie 1877. —

Celu ce voiesce sè vedea unu tablou alu resboiului, sè mërğa in ambulantiã. Satele si orasielã se potu ruina, pustiã si arde si prin alte eveneminte; inse pentru ómeni — afara de cumplitele incidente ale naturei, cari spre norocire numai arare ori se repetu — nimica nu produce atãt'a miseria cã resboiulu. Ambulanti'a, sèu mai bine institutiunea sanitara, e destinata pentru alinarea miseriei; dar tocmai fiindu cã aice tóte convinu ce reclama ajutoru, si impressiunea actiunilor resboiului e cea mai infricosãta. Sciu, cã voi desvelã inaintea cetitorilor mei unu tablou, care dóra le va stèrni compatimirea cea mai adãnca, si cã abia imi vor fi recunoscatori pentru cã in relatiunile mele sũm atãtu completu si nu intrelasu nici colorile cele mai posomorite.

Prim'a parte a ambulantiã merge înainte in lini'a de focu. Ea urmèza infanteri'a, ea este in bateria si insotiesce cavaleri'a. Nepasãtore de glóntiele si uerãtore, ambulanti'a merge inaintea, pãna unde e cu putintia, spre a fi aprópe de cãmpulu bataliei, si mediculu diriginte numai o grige are: de a nu espune pe raniti glóntielor dusmanului. Din primul locu de legare alu ranelor, mediculu tramite afara pe portatorii sanitari sè aduca pe raniti din cãmpulu bataliei, si fiindu cã aice cãmpulu e estinsu, se infintieãza in continuu mai multe asemene locuri de legare. Timpulu nu permite sè se puna mai multu decãtu o legatura in pripa.

Ingenunchiãndu pe pamèntu indeplinesce mediculu lucrarea milei. Ingrigesce de toti pe rëndu si nu se obosesce a lucrã pe cãmpulu onórei, nici chiar cãnd a sositu nóptea, si nu mai putinu curagiosu decãtu soldatulu se opune pericolului. Elu nu are urechi pentru glóntiele ce sbóra in giurulu seu. Elu privesce numai suferindii, cari astèpta ajutorulu lui, si pãna cãnd dinsulu lucrèza, soldatii sanitari mângãia pe camaradii raniti.

Oficiulu acestora nu e mai puçinu plinu de peticole decãtu alu medicului, cãci ei stau nemijlocitu dinapoi'a luptatorilor, si dèca vr'unulu zaresce între cei cãdiuti vr'unu frate-seu cutare unchiu, nici atãt'a timpulu nu-i remãne cã sè inchida ochii iubitelui; elu

trebuie sè-si innece lacrimile, sè-si sugrame durerea si sè mërğa inaintea, conformu datoriei sale!

Provediuti cu prim'a legatura, ranitii se punu inã in mijloculu luptei pe cara si se transportèza in ospiciulu ambulantiã. Pentru multi acèsta cale e cea mai din urma pe pamèntu. Pãna cãnd rolulu de frunte ilu jóca tunurile mari si massele de infanteria n'au intratu inã in lupta, numerulu ranitilor este inã micu, dar cu atãt'a gradulu ranirii e mai mare. Cãnd inse cavaleri'a si infanteri'a au pasitu in lupta: numerulu medicilor, alu portatorilor sanitari, alu róbolor, caralor si corturilor mai nici odata nu ajunge si atunce e mediculu mai nefericitu. Elu isi încórdã tóte puterile si vede cu durere, cã nu are destule.

Nemijlocitu inaintea de ataculu regimentulu 13 de dorobanti a supra redutelor turcesci dinaintea Plevnei, me affãm in spitalulu de ambulantiã. Generalu Davila chiar luase tóte dispositiunile, medicii se intreceau, care dintre ei sè facã serviciulu de dupa miédiadi pe cãmpulu de legare, si fiindu cã fia-care voia sè fia celu d'ântãiu, s'a trasu sórte. Noroculu favorisã majorulu dr. Georgescu, cã sè póta merge in sirulu primu; siefu-mediculu de ambulantiã dr. Otiemba i remase partea d'a conduce operatiunile in ospitalu. Asemene rivalisare insufleti pe ambii medici ai Societãtii Crucea-Rosã din Iasi, dr. Ursulescu si dr. Rusu jun. Celu d'ântãiu ajunse prin sórte in linia, celu din urma in ospitalu. Erã o impressiune fórte seriósa aceea, cãnd dr. Georgescu cu asistinti'a sa: portatori, cara, corobe plecã. Tunurile bubuiau necontentitu si bombele asvèrliau o adevèrata plóia de glóntie. Dr. Davila grabi cu dr. Popescu si dr. Abisa inaintea, sè ia si dinsiã parte. Veterinarulu *en chef* majoru Colbanu i insoti. Pe cãnd ei sosira in linia, dr. Georgescu lucrã. Foculu puscilor n'a începutu inã. Atunci vini ordinulu d'a atacã siantiurile. Dorobantii inaintara cu curagiu îndresnetiu, portatorii sanitari i urmara si peste puçinu adusera pe primii raniti pe cãmpulu de legare. In primele momente numerulu fu destulu de mare, de siguru mai mare decãtu alu medicilor, — si atunce ajutara toti cãti avura mãni libere, si faceau ce scieau sè facã. Turcii dadeau focu si a supra locurilor de legare, si dr. Grancia tocmai in acelu momèntu fu lovitu de unu glontiu in bratiulu dreptu, cãnd dinsulu ingenunchiatu pe pamèntu legã pe unu ranitu. Dinsulu se legã pe sine si remase in linia pãna ce putu sè fia spre ajutoru. Dupa ce numerulu ranitilor fu destulu de mare, cã sè se póta tramite unu transportu, ranitii fure asediati in cara si se tramisera in ospitalulu de ambulantiã.

Aice medicii asteptau aprópe cu nerabdare spre a-si indeplinã oficiulu. Cãnd transportulu condusu de însu-si generalu Davila se zari, ei grabira într'acolu sè fia de ajutoru la descãrcarea ranitilor.

Dr. Pastia voi sè fia celu d'ântãiu, si celu d'ântãiu pe care ilu luã de pe caru, fu — frate-seu, care a intratu in armata cã voluntaru. Tinerulu erã ranitu de mórte. Frate-seu recunoscã pericolulu si lacrimile ilu inundara. Generalulu, de si însu-si plinu de durere, ilu invita a-si face datorã.

Dar si ranitulu isi cunóscẽ positiunea. Elu in-trèba:

*) Acestu gentilu articolu ilu traducemu din dñuarulu „Die Presse“ din Viena.
Red.

— Cum se afla ai nostri?

— Bine! — fu respunsulu.

— Asiá dara moru bucurosu! — esclamá elu. Saruta-me înc' odata si saluta tiér'a si pe ai mei!

Dupa câte-va minute elu isi aspirá sufletulu in bratiile fratelui seu.

Unu dorobantiu vine cu fati'a zdrobita de glontiu, falcile si osulu dintilor i sânt sfaramate, dar din-sulu e veselu si numai de aceea se plânge, cá turcii i-au diformatu tocmai fati'a-i tinera si frumoasa.

— Dar si eu le-am platitu asemene, si nu le-am lasatu nimica, nici chiar Zwiebackul uscatu, pe care acuma nu-lu potu róde.

Unu altu dorobantiu, caruia s'a puscatu piciorulu, aduce cism'a sa in mâna si róga pe medicu, sê pazésca bine cei 2 franci si 50 centimi, cari se afla în ea. In casulu déca ar muri, sê-i deie camaradului seu de arme.

Nici unulu nu potú sê se desparta de arme. Pus-cile au trebuitu sê se puna lângá ei.

Apoi sosira greu-ranitiu cu glót'a, unuia i s'a sdrobitu bratiulu, altuia i s'a sfaramatu piciorulu, unuia bomb'a i-a spintecatú carnea de pe peptu pâna la osu, prin corpulu altuia glóntiele de pusca au trecutú prin cinci locuri.

Sér'a sosi, dar lucrulu nu încetá, tortiele se a-prinsera, si la lumin'a lor — prin care scen'a grozava a devinitu si mai grozava — lucrulu s'a continuatu tóta nóptea. In deminéti'a urmatóre inse mai asteptá pe medici o scena trista. Doi raniti murira in ranele lor si li se pregatesce o înmormântare simpla. Medicii ilu însotiescu la mormântu si nici unu ochiu nu remâne fara lacrima, când tierin'a se rostogolesce pe cadavrele, cari zacu aice in tiéra straina într'unu locu, ce abiá se va gasi de ai lor.

Eu grabescu sê iesu din ambulantiá. Nu mai uitámu asemene scene, de cumva le-am vediutu odata.

Generalu Davila se 'ntórcé innapoi, sê faca dispositiuni in privinti'a evacuatiunilor, cá ospitalulu de ambulantiá in diu'a urmatóre sê aiba locu pentru ranitiu noi. In Cojulsoce, Mecka, Muselim, Selo s'au înfiintiatu ambulantie, cari s'au instalatu adi de generalulu. Elu cérca drumurile cele mai bune, mai scurte si mai sigure, pe cari se voru puté conduce transporturile de evacuatiune si inca in diu'a aceea evacuatiunea începe.

Intr'aceste in ambulantiá sosira raniti noi, dar nici unulu — carele e transportabilu — nu se lasa aice mai multu de dóue-spre-diece óre. Arangiamentulu e de modelu si acest'a e punctulu luminos in tabloulu intunecosu.

Dar mai este unu elementu, care in acestu teatru alu grózei operéza de totu alinatoru. Ambulanti'a are dreptu Geniu o dina aperatoré. Iubirea de consorte si de omenime au îndemnatu pe o femeia a însotí armat'a pân'aice; lângá cortulu ranitilor si dins'a si-a innaltiatu miculu ei cortu, carulu ei aduce de tóte de ce are trebuinta, ea nu primesce nimica, ea numai dá, ea îngrigesce de raniti, i recreéza, li dá recoritóre, i mângaiá, de si ânim'a ei e plina de spaima, cáci barbatulu ei, capitanu Condurato, stá in lini'a prima. Fia dins'a crutiata de durerea, d'a îngrigi pe sotiuulu ei, cum cu atât'a iubire îngrigesce pe camaradii aceluia!

Lichtenstadt.

De pe câmpulu de resboiu.

Armat'a româna sub comand'a suprema a Domnitorului a facutu onóre la Plevna natiunii nóstre. Tóte diuarele, chiar si cele mai reutacióse, sânt sílita a recunósce, acést'a. Este constatatu, cá ea a ocupatu redut'a Grivitia, care e cea mai puternica. Si pe când Rusii au fostu scosi din redutele ocupate de ei, Români au respinsu cu vitejía tóte atacurile turcesci, si tinu si acuma Grivitia. Dlu Lachmann, corespundinte alu diarelor „Bund“ din Berna si alu „Gazetei de Chicago“ din America scrie, cá „armat'a româna merita a fi pusa lângá ori ce alta armata a Europei si ori cine póte fi mândru de soldatii si oficierii ei, cari au datu probe atâtu de stralucite de vitejía.“ Corespundintele „Pressei“ din Viena scrie din Grivitia cá: „Români au puscatu chiar asiá de bine cá Rusii,“ si cá: „Iutimea si ordinea, cu care Români stau gata de lupta, merita recunoscintia.“ Totu acelu corespundinte scrie de alta-data, cá in lagarulu românu ordinea e de modelu, si cá soldatii iubescú fórté pe oficierii cari au curagiu.

Imperatulu Alesandru a decoratu cu crucea St. George la gátu pe Domnulu Românilor pentru eroic'a aperature a Grivitiei; totu-odata a acordatu câte-va cruci si pentru soldatii aperaturei ai Grivitiei. La rëndulu seu principele Carol a decoratu cu cordonulu „Stéu'a României“ pe imperatulu.

Stindardulu turcescu luatú la Grivitia de Români a fostu dusu la Bucuresci si asediatu cu mare pompa in arsenalu. Éta cum descrie acestu actu frumosu „Press'a“ din Bucuresci:

Publiculu Capitalei, si toti strainii aflati acilea, ardea de dorintia si de nerabdare, cá sê véda pe fiii tierii, cari, cu unu curaju admirabilu, infruntându cu eroismu mórtea, aretara lumei valórea Natiunii Române. Inca de pe la órele 2 dupa amiadi, calea Mogosióei erá inundata de multimea publicului, de la Palatulu Domnescu pâna la palatulu „Dacia.“ Diu'a erá frumoasa, si temperatur'a fórté placuta. Ferestrele stau pretutindenea deschise si buchete de flori împodobiau o multime dintr'insele.

Pe la patru óre amu întâmpinatu cortegiulu, in apropiere de Ministerul de resboiu. Musica pompierilor, in capulu cortegiului intóná marsiulu nationalu. Dupa musica veniá Inspectorulu generalu alu gardei, d. colonelu Calinescu, asistatu de 2 oficieri superiori din Statulu-majoru alu gardei, dnii Manu si Grigore Vulturescu. Dupa acestia viniau bravii ostasi vênatori, cari au luatú stégulu. Soldatulu a nume Grigorie Ión, care tinea stégulu, se affá între unu sergentu, a nume Stan George, si între caporalu Nica Vasile, ambii vênatori, cari au contribuitu la luarea si mentinerea stégului. Unu corpu de pompieri, impartiti in plutóne, acompaniá pe bravii vênatori. La stâng'a primului plutonu se afla d. majoru Candiano, si directorele Ministerului de resboiu, d. colonelu Falcoianu.

Când cortegiulu sosi in dreptulu administratiunii domenelor, unu aplausu entusiasticu resuna de la tóte ferestrele, unde se concentrase toti functionarii domenelor. De acilea si pâna la teatru, aplausele publicului, fura neinterupte.

Pe piati'a teatrulu', cortegiulu se opri câte-va minute, si câte-va cuvinte fura rostite in dreptulu stégului, de o persóna. (Din partea functionarilor

primariei. Red.) In dreptulu caselor dlui Otetelisanu, doue coróne de flori s'asvirlira de la o feréstrea a supra bravului care purtá stégulu, urmate de o plóia de buchete de flori. Cortegiulu se opri în curtea Academiei, în dreptulu statuei lui Mihaiu Bravul. Dupa ce stégulu fu închinatu, cortegiulu se reîntórse si ree-síndu în podulu Mogosióie, continuá drumulu înainte catra Arsenalu.

Onóre armatei Române! Onóre bravilor ostasi cari au ilustrat'o!!

Pe câmpulu de resboiu s'au întemplatú ici cólea ciocniri neînsemnate: Tiareviciu a respinsu ataculu turcilor la ríulu Lom. La Plevn'a cavaleri'a russa n'a pututu împedecá ajutorulu de 15,000 ómeni, precum si proviantulu si munitiunile sosite în taber'a lui Ozman pasi'a. Români la Grivitzá au încercatú a ocupá o nóua reduta, fusera înse respinsi cu perderi de 300 raniti. Din caus'a ploilor actiunile mai însemnate sânt împedecate.

CE E NOU?

Scandalu în Oradea-mare. Cá în mai multe parti ale tierii, asiá si în Oradea-mare ungerii au serbatu prin iluminatiune succesele lui Osman pasia a supra rusilor. Resiedinti'a episcopésca româna înse a remasu neiluminata, cáci Il. Sa dlu episcopu Olteanu dimpreuna cu tóta curtea sa petrece de mai multu timpu la Beiusiu si în sér'a iluminárii numai servitorii erau a casa. Védiéndu resiedinti'a neiluminata, ungerii i sparsera tóte ferestile cu unu adeveratu vandalismu. Nici mortii nu remasera neinsultati, fost'a locuintia a repausatului Borbola, asemene nefíndu iluminata, ungerii au spartu si ferestile aceleia. Aflámu, cá si dlu advocatu Zigre a patitu acést'a — onóre.

Sosirea ranitilor la Bucuresci. La 4/16 sept. sér'a au sositu la Bucuresci cu trenulu primii raniti români de la Plevna. Dómu'a Românilor — díce „Rom.“ — a primitu în persóna pe raniti, le-a adresatu cuvinte de felicitare si mângaiere, si a luatú în data 6 din ei la spitalulu Altetiei Sale, ce este la Cotroceni. Dlu Dumitru Ghica, presiedintele Crucei-Rosie, i-a felicitatu, la rëndulu seu si i-a dusu pe ceialalti la spitalulu Filantropiei. Multi cetatieni erau la gara si toti au primitu cu iubire si cu respectu p'acesti osteni.

Bismarck — precum scríu diuarele — ar fi disu: „Séu vomu avé în anulu acést'a pace, séu la primavéra va urmá unu resboiu european.“

Gorciacoff si gard'a nationala. Cetimu în „Românulu“, cá príncepele Gorciacoff, când i s'au presintatu siefii gardei nationale din Bucuresci, a disu: „Frumósa institutiune e gard'a nationala; dec' asiú fi tineru, si asiú vré sè întru în armata, în gard'a nationala asiú întrá.“

In tóta Români'a se totu aduna ajutóre de bani si de obiecte pentru ranitii români. Toti Români, de tóte conditiunile, grabescu a contribuí pentru acestu scopu. Societatea „Crucea Rosia“ a adunatu pân'acuma mai bine de 200,000 de lei. Asemene se facu contribuíri si pentru cumperare de arme; cetatienii din Buzeu au datú semnalulu, deobligându-se a cumperá 2000 de pusci.

Patianiile consulului turcescu din Buda-pesta. Bietulu omu arc ce se búcurá de simpathi'a

ungurésca! In biuroulu seu se perénda o multíme de ómeni. Servitori multi ísi oferu serviciile lor cá grigitori de bolnavi pe câmpulu bataliei, unde sânt gata a merge în totu momentulu, numai sè li se deie — bani de caletoria. Apoi vinu feluritii „conti polonesi“, cu simpathi'a lor resboinica pentru „eroic'a natiune turca“ si cu dorulu de resbunare în peptulu lor în contra „barbarului de Nordu“; ei nu ceru decátu o bagatela de câte 1000 franci si o carta libera; déca acést'a ar fi cu neputintia, ei se indestulescu si cu 5 fl. — pâna mâne. Apoi întra în biurou unu tineru blondinu, dinsulu e poetu si componistu, a compusu unu „Plevnamarsiu“ cu tectsu pentru cvartetu; guvernulu turcescu binevoiesca a edá marsiulu si sè întrebuintieze vinitulu în favorulu ranitilor turci. Vine altulu, díce, cá dinsulu e filo-turcu, cere dar sè i se tramita o parchia de cisme din Constantinopole, totu ce mai adauge, este, cá calcâiele sè fía nalte. Unu fotografu cere portretele tuturor sultanilor. Asiá trece diu'a. Nici nóptea nu e pace. O multíme de ómeni veseli trecu cu sgomotu mare înainte locuintiei consului. Unulu trage clopotielulu. Portarulu apare: „Ce voiti?“ — Unulu din multíme respunde: „Voimu sè vedemú unu turcu; voimu sè sarutámu pe Halil bey si pe Sedid efendi!“

Intre Bucuresci si Alesandria s'a proiectatu a se asterne o linia de tranvaiuri militare. Lucrarea — precum díce „Natiunea româna“ — trebue sè încépa si sè se ispravésca fórte curéndu.

Nu va mai fi slepu! Renumit'a baia Trouville a devinitu teatrulu unei lupte infricosiate. Si lupt'a acést'a e grozava, cáci damele iau parte într'ins'a. Caus'a resboiului e lungimea rochiilor. O partida se numesce reformatóre, va sè dica pórtá rochii scurte; în fruntea acesteia se afla príncipess'a La Tréuville. Lupt'a inca nu e decisa, si din tóta cért'a de ocamdata numai croitorii au folosu. Damele cu rochii dícu, cá príncipess'a numai din cochetaría vré sè introduca acést'a moda, cá adeca ea sè-si póta aretá picioarele sale mici. Éra partid'a ei respunde, cá damele din taber'a contrara numai de aceea pórtá rochii lunoi, cá sè-si ascunda picioarele mari.

Diurnalele din strainetate se esprima tóte fórte magulitoriu despre tinut'a armatei române în focu; acesti ostasi tineri nu fugu de inimicu — dupa cum povestira babele din Pest'a, Clusiu s. a. — ci pe scári se urca pentru de a ocupá fortaretiele inalte si a alungá pe turci cu capetele sparte. Vorbe sè fie, ce nescocescu redactiile diurnalelor turcofile, cá rusii voru fi alungati si înecati în Dunare, cá români nu voru avé sórte mai buna; tóte aceste sânt numai productulu unei fantasii bolnave, si arata numai, ce nobletia de ânima au respectivii, cari nu se sfiescu a dá tipariului pofté atátu de necurate.

Statulu maioru rusescu, déca ar cere testimoniu de la barbatii de specialitate militari din Europ'a, acestu atestatu în totu casulu n'ar fi favoritoriu. Tra-ganare, tandalire, resfirarea fortielor fu reulu de care generalii rusi patimira pâna acuma. De când este lumea înse resbóiele s'au purtatú cu forcie mari, celeritate în lucrurile militari si surprinderea inimicului. Patianiile de la Plevna altcum potú servi de buna invetiatura atátu pentru rusi, câtú si pentru români, cari în acestu momentu sânt necesitati a face cauza comuna cu ei. Scirile din urma anuncia, cá armatele russe sânt concentráte.

Archiducele Nicolau în reportulu seu oficiosu, tramisu la San-Petroburg, dice: „Jun'a armata româna lupta escelentu!“

Principele Bismark, în 19 l. c. a avutu întâlnire cu comitele Andrassy în Salzburg.

Biserica si scôla.

Scôlele române din Brasiovu. Amu primitu a XIII Programa a gimnasiului mare publicu românû de religiunea gr. res. din Brasiovu si a celoralalte scôle secundare si primare impreunate cu acest'a, la anulu scolaru 1876/7, publicata de dlu dr. I. G. Mesiotu, directoru si professoru. Program'a cuprinde d'oue frumose cuvântari ocazionale. Din „scirile scolare“ aflâmu, cã numerulu scolarilor a fostu, la gimnasiu 171, la scôla reala 71, la cea comerciala 17, la cea primara de copii 362, la cea primara de fetitie 177, la scôla de repetitiune 79, la cea de meseriasi 50, sum'a 927. Dintre scolarii de la gimnasiu, scôla reala si comerciala, afara de 12 jidovi, toti au fostu Români. Societatea de lectura a studentilor are o biblioteca de 215 tomuri si 353 fl.

Literatura.

„**Natiunea Româna.**“ Sub acestu titlu a aparutu la Bucuresci unu nou ziaru politicu. „Ni s'a parutu, — dice redactiunea, — cã lipsesce Bucurescilor unu adevratu ziaru de informatii, accesibilu pentru tôte pungile, care sê pôta interessã tôte clasele Societãtii. Pentru a împlini deci acestu golu, amu fundatu „Natiunea Româna“, dupa unu planu cu totulu nou si oferindu cititorilor cea mai mare varietate.“ În adeveru, unu ziaru bine redactatu a lipsitu Bucurescilor cu deseversire; salutâmu dar cu bucuria „Natiunea Româna“, si dorimu sê pôta împlini acestu golu.“ Redactorulu noului ziaru e dlu Frideric Damé. „Natiunea Româna“ va aparé de d'oue ori pe di; editiunea de diminétia va purtã titlulu: „Drapelulu Românû.“

Ministerulu cultelor si instructiunii publice, în Români'a, publica concursu pentru unu „Abeedar“, o „Carte de lectura“ si o „Istoria a Românilor.“ Premiulu pentru cele d'oue prime carti e de câte 2000 lei, ér pentru acésta din urma premiulu e de 200.

„**Calindarul bunului econom**“ pe anulu 1878, redactatu de dnii D. Comsia si Eugenu Brote, a esitu de sub tipariu în Sibiiu, în editur'a tipograffei Drotleff. Acestu calindaru este unulu din cele mai bune câte esistu în limb'a nôstra; prin elu dnii redactori facu unu adevratu serviciu literaturei nationale. Cu bucuria ilu recomandâmu dara atentiunii cetitorilor nostri. Pretiulu 45 cr.

Carte nôue. „Elemente de gramatica limbei ebraice“ de N. Nitiulescu, profesoru la Seminarulu centralu din Bucuresci, în 8-o, 14 pagine. Acésta carte, lucrata dupa Ewald si Schefer, este prim'a publicatiune de acestu-felu în limb'a româna.

Diuare nôue. „Romanu“ diaru politicu în orasiulu Romanu, va aparé odata pe septemâna. — „Invetiatorulu“, fôia pedagogica, Bucuresci, odata pe septemâna.

În nr. 36 alu foii nôstre în rubric'a „literatura“, sirulu 9-le, în locu de cuvântulu „stinc'a“ sê se cetésca „stim'a.“

T e a t r u.

În folosulu ranitilor rusi s'a datu nu de multu o representatiunea în oper'a italiana din Paris, la care luara parte artistii si artiste de rangulu primu de la teatrele de frunte. Vinitulu curatu alu acestei representatiuni a fostu 15,000 franci. Lumea oficiala n'a luat parte.

Dlu Millo a datu la Iasi o representatiune în folosulu ranitilor români. Vinitulu curatu a fostu 2000 franci.

Sciri teatrale din Bucuresci. Cetimu în „Natiunea Româna“, cã pentru stagiunea teatrala viitóre teatrulu românû va functionã potrivit legii votate în ultim'a sesiune parlamentara, organizându-se cã „Societate dramatica Nationala.“ Stagiunea teatrului românû se va deschide la 1/13 oct. La redeschidere se va jucã „Visulu Dochiei“, poema dramatica de dlu Frideric Damé. S'a comandatu unu decoru nou pentru acea ocaziune. Millo va jucã în érn'a viitóre în Bucuresci în teatrulu celu mare. Dlu Franchetti tratéza cu administrati'a teatrului Nationalu spre a organiza unu teatru liricu italianu pentru stagiunea viitóre. În sal'a Bosel, o compania franceza de operete bufé si opera-comica, sub directiunea trei Keller va dá o serie de 60 de reprezintatii.

M u s i c a.

La Bucuresci a aparutu urmatórea piesa musicala: „Cânteculu rosiorilor de la Vede“, dedicatu Mariei Sale Domnitorului Românilor Carol I. Poesi'a de locotenent de statu majoru M. C. Maniulescu, pentru voce si pianu de Carol Pasill jun.

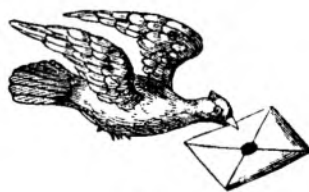
Industria si comerciu.

D'oue drumuri de feru. Rusii construescu de la Galati la Bender drumu de feru, care în 27 oct. va fi pusu în circulatiune. Afara de acesta se mai construesce si alta linia, de la Fratesci la Zinnicea.

T r i b u n a l e.

Dlu Nicolau Marianu, vice-notariu la tribunalulu din Aradu, a depusu în 18 sept. censur'a avocatiala. I dorimu succesu deplinu pe nou'a cariera.

Post'a Redactiunii.

Dnei G. B. Sântemu fôrte recunoscatori. Cu bucuria ve însciintiâmu, cã abonantii nostri înca si în semestrulu acest'a s'au înmultitu.

Treiluniulu jul.—sept. se va incheiã cu nr. viitoru. Rogâmu pe abonantii nostri a-si rennoi de timpuriu abonamintele.

Proprietariu, redactoru respunzatoriu si editoriu: IOSIFU VULCANU.